

ปัจจัยที่มีต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก
Factors influencing the performance of online media ethics in news reporting child
sexual abuse

พสุกานต์ บุญส่ง

นักศึกษาปริญญาโท นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

pasukan2233@gmail.com

พรพรหม ชมงาม

รองศาสตราจารย์ และปริญญาเอก ประจำภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

pornprom.c@bu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างคือผู้สื่อข่าวออนไลน์จำนวน 118 คน ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม (Multivariate Multiple Regression: MMR)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านนโยบายองค์กร และปัจจัยด้านธุรกิจและสังคม ส่งผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็กอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็กอยู่ในระดับมากและ 3) ปัจจัยด้านนโยบายองค์กรส่งผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก ด้านการนำเสนอข้อมูล ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านความรับผิดชอบ ด้านเคารพในลิขสิทธิ์ ด้านปกป้องเด็ก ด้านการให้พื้นที่สาธารณะและด้านการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : จรรยาบรรณสื่อ, การนำเสนอข่าวออนไลน์, การละเมิดทางเพศเด็ก

Abstract

The purpose of this research is to study the factors of online media ethics which have influences upon children sexual abuse news reporting. The samples were 118 reporters who work on reporting an online news, comprising of news reporters. The research tool was a questionnaire. Statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation as well as Multivariate Multiple Regression analysis (MMR).

The results were found that 1) organization policy factor and business and social factors had an impact on online media ethics practice of children sexual abuse news reporting which was in very much level. 2) Organization policy factor and business and social factors had an impact on online media ethics practice of sexual abuse news reporting which was in very much level. 3) The results from hypothesis test were found that organization policy factor impacted the performance of online media ethics in news reporting child sexual abuse on information report, human rights, responsibility, copy right consideration, children protection and public communication significant statistics at 0.05

Keyword: media ethics, online media report, children sexual abuse

บทนำ

การสื่อสารข้อมูลเพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายของธุรกิจ ได้มีการลงทุนในสื่อที่เป็นโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์วิทยุและนิตยสาร ซึ่งเป็นการสื่อสารข้อมูลแบบทางเดียว รวมทั้งธุรกิจต้องลงทุนมากขึ้น หากต้องการขยายขนาดการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย ในปัจจุบันการบริโภคข้อมูลจากสื่อของผู้คนได้เปลี่ยนไป โดยส่วนใหญ่มีแนวโน้มใช้สื่อทางออนไลน์มากขึ้น เป็นต้นว่า หากต้องการซื้อสินค้าสักหนึ่งชิ้น ผู้บริโภคอาจไม่เริ่มต้นหาข้อมูล โฆษณาจากหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร แต่หันไปหาข้อมูลที่ต้องการในสื่อออนไลน์แทน เพราะนอกจากจะได้ข้อมูลสินค้าแล้ว ยังได้ทราบความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับตัวสินค้าจากกลุ่มคนต่างๆ ไอบีเอ็ม (IBM) บริษัทยักษ์ใหญ่ของโลกด้านคอมพิวเตอร์ ยังให้ความสำคัญต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้วยการให้พนักงานในบริษัทเขียนบล็อกของตัวเอง เพื่อเล่าถึงประสบการณ์งานที่กำลังทำ และเรื่องราวที่ต้องการแบ่งปัน ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้คนอย่างกว้างขวาง และมีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงเข้าสู่กลุ่ม ลูกค้าของบริษัทโดยยังไม่รวมถึงการพูดคุยผ่านวิดีโอการสื่อ ไฟล์วิดีโอผ่านยูทูปการแสดงไฟล์พีริเซนเตชันผ่านสไลด์ แชนร์และ อื่นๆ นอกจากนี้ธุรกิจขนาดเล็กได้ให้ความสนใจในสื่อสังคมออนไลน์เช่นกัน เช่น เบลนด์เทค (Blend Tec) บริษัทผู้ผลิตเครื่องปั่น ได้ออกซีรีส์ที่เป็นคลิปวิดีโอในชื่อ “Will It Blend?” ลงใน ยูทูป โดยทำการปั่นวัตถุต่างๆ เช่น รีโมทโทรทัศน์ ลูกกอล์ฟ บัตร เครดิต ไอโฟน (iPhone) และไอแพด (iPad) เป็นต้น แม้มีการลงทุนที่ต่ำ แต่มีผลให้ยอดขายขยายเพิ่มขึ้นห้าเท่าตัว (พิชิต วิจิตรบุญรักษ์, 2554 หน้า 102) ในด้านสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และเว็บไซต์ข่าวสารต่าง ๆ ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เช่นกันทั้งในด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การนำเสนอ และการแสดงความคิดเห็น (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, 2560)

ประโยชน์ของสื่อออนไลน์ช่วยให้การติดต่อสื่อสาร การส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นไปได้รวดเร็วกว่าในอดีตอย่างมาก แต่แม้ว่าเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะการสื่อสารแบบออนไลน์ในปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และมีประโยชน์ต่อภาคธุรกิจมากมาย แต่ปัญหาที่มาพร้อมกันนั้นสื่อออนไลน์ก็ส่งผลให้เกิดภาวะสื่อหลอมรวมหลากหลาย ทั้งจากด้านการให้บริการ ด้านผู้ผลิต และด้านผู้ใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ยังเอื้อให้

เกิดสื่อที่ผู้ใช้สื่อเป็นผู้ผลิต และสร้างสรรค์ขึ้นเอง เผยแพร่ต่อสาธารณะผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ การใช้สื่อออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูล ภาพ คลิปเสียง ต่อสาธารณชน เป็นปรากฏการณ์ใหม่ของวิถีชีวิตสังคมไทย (คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2560, หน้า 6)

การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการละเมิดทางเพศ เป็นการใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์ด้านหนึ่งซึ่งเป็นปัญหาในปัจจุบัน พบว่า มีการนำเสนอข่าวที่เป็นการละเมิดสิทธิเด็กมากที่สุดในข่าวที่เกี่ยวกับความรุนแรงและเด็กถูกระงับซึ่งรวมถึงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การละเมิดสิทธิเด็กส่วนใหญ่ในหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์มักมีลักษณะละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็ก คือ สื่อมักเปิดเผยเอกลักษณ์ตัวตนของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงหรือตกเป็นผู้ต้องสงสัยในคดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ด้วยการเปิดเผยชื่อของเด็กและ/หรือ ที่อยู่ ชื่อของพ่อแม่หรือญาติ และโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบรูปแบบการละเมิดสิทธิเด็กอื่นๆ เช่น การใช้ภาษาหรือข้อความที่เร้าอารมณ์ให้สะเทือนใจ หรือสร้างความรู้สึกหวาดเสียวให้แก่ผู้อ่าน/ผู้ชม หรือใช้ภาษาที่ดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือไม่เหมาะสมเมื่อกล่าวถึงเด็กหรือพฤติกรรมของเด็ก จากจำนวนตัวอย่างที่มีการละเมิดสิทธิเด็กทั้งหมด พบว่าส่วนมากอยู่ในรูปแบบของข่าว และมักอยู่ในหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์ และในช่วงไฮไลต์ข่าวของรายการข่าวทางโทรทัศน์ (คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2552) นอกจากนี้ผลการศึกษาของ การดา ร่วมพุ่ม (2557) พบว่าโดยในปัจจุบันการละเมิดสิทธิเด็กที่ปรากฏในสื่อมวลชนมีประเด็นหลักๆ ได้แก่ การเปิดเผยตัวตนของเด็ก การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การสร้างภาพเหมารวม และการเน้นความตื่นเต้นเร้าอารมณ์ การละเมิดสิทธิเด็กเกิดขึ้นในกระบวนการทำงานข่าวของสื่อมวลชนในฐานะผู้เฝ้าประตูข่าวสาร ทั้งในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร และในขั้นตอนการปรับปรุงต้นฉบับ ทั้งนี้ แนวทางสำคัญในการหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิเด็ก สื่อมวลชนต้องยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณ รู้เท่าทันแหล่งข่าว และสำคัญที่สุดคือยึดผลประโยชน์ของเด็กเป็นหลักในการตัดสินใจรายงานข่าว

การปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในปัจจุบัน มีความสลับซับซ้อนและอ่อนไหวต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนตลอดจนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพิ่มมากขึ้น สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจึงประกาศใช้แนวปฏิบัติ เรื่องการเสนอข่าว เนื้อหาข่าว การแสดงความคิดเห็น และภาพข่าว เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ พ.ศ. 2560 ระบุว่า การเสนอข่าว เนื้อหาข่าว และการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศหนังสือพิมพ์ต้องไม่ตีพิมพ์ชื่อ ชื่อสกุล หรือตำบลที่อยู่ของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ รวมทั้งชื่อ ชื่อสกุล และตำบลที่อยู่ของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่ากรณีใด ๆ หรือสิ่งที่ทำให้รู้หรือสามารถรู้ได้ เช่น ข้อมูลสถานศึกษา หรือที่ทำงานของผู้เสียหาย การพาดหัวข่าว การโปรยข่าว ตลอดจนเนื้อหาข่าว และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ จะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ทั้งในเรื่องการใช้ภาษา การให้รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในที่เกิดเหตุ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ โดยต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน หรือความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียงเกียรติคุณผู้เสียหาย และไม่ตอกย้ำให้เกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องเพศอันเนื่องมาจากการล่วงละเมิดทางเพศนั้น กรณีการเสนอภาพข่าวเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ ต้องไม่ตีพิมพ์ภาพข่าวของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ รวมถึงภาพข่าวใด ๆ ที่จะทำให้รู้ได้ เช่น ภาพผู้เกี่ยวข้อง ภาพที่เกิดเหตุ สถานศึกษา สถานที่ทำงาน ไม่ว่ากรณีใด ๆ และไม่ว่าผู้ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้น จะเสียชีวิตหรือไม่ก็ตาม ในกรณีเด็กที่ถูก

ล่วงละเมิดทางเพศได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต ในการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ สามารถนำเสนอได้เฉพาะภาพหน้าตรงของผู้เสียชีวิตขณะมีชีวิตอยู่เท่านั้น (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, 2560)

จากที่ได้กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่าการนำสื่อออนไลน์มาใช้เป็นเครื่องมือในการนำเสนอข่าวสารไปยังผู้บริโภค เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่สิ่งที่พบเห็นได้บ่อยครั้งคือการขาดความระมัดระวังในการนำเสนอข่าวผ่านทางออนไลน์ โดยเฉพาะข่าวที่เกี่ยวกับการละเมิดทางเพศเด็ก ซึ่งนับได้ว่าเป็นการกระทำผิดหลักจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าว และฝ่าฝืนข้อปฏิบัติทั้งสิ้น ส่งผลเสียอย่างมากต่อสภาพจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความหวาดกลัว และส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตต่อไปของเด็กผู้ที่ตกเป็นเหยื่อข่าว ตลอดจนญาติพี่น้องของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อข่าว จากปัญหาที่พบเห็นจากการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็กผ่านช่องทางออนไลน์ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขปัญหาคำแนะนำการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็กผ่านช่องทางออนไลน์ให้ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็กของสื่อออนไลน์ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก ให้เป็นไปตามหลักจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก ให้มีการนำเสนอข่าวอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวละเมิดทางเพศเด็กของสื่อออนไลน์
- 2) เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านนโยบายองค์กร และปัจจัยด้านธุรกิจและสังคม ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวละเมิดทางเพศเด็กของสื่อออนไลน์

ขอบเขตเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวละเมิดทางเพศเด็กของสื่อออนไลน์ มีขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษาดังต่อไปนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณสื่อออนไลน์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านนโยบายองค์กร และปัจจัยด้านธุรกิจ

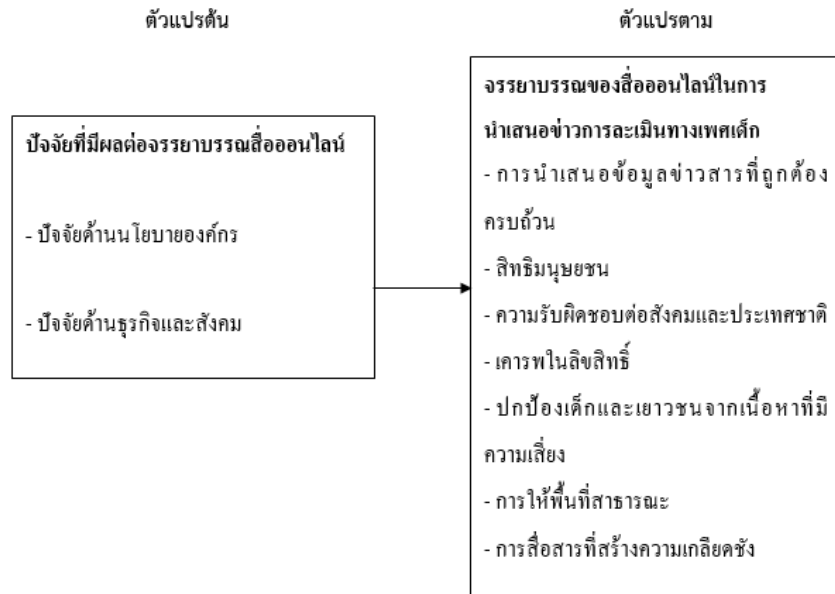
ตัวแปรตาม คือ จรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก ประกอบด้วย 7 ส่วน ได้แก่ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน สิทธิมนุษยชน ความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ เคารพในลิขสิทธิ์ ปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยง การให้พื้นที่สาธารณะ และการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านนโยบายองค์กรมีผลด้านบวกต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านธุรกิจและสังคมมีผลด้านบวกต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ: กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ทำหน้าที่นักข่าว แพนกผู้สื่อข่าวออนไลน์ จากสื่อสื่อมวลชนหลักในรูปแบบออนไลน์ แบ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโทรทัศน์ ได้แก่

1) ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หนังสือพิมพ์ข่าวสด หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก หนังสือพิมพ์ประชาชาติ หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์บ้านเมือง และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ

2) ประเภทสื่อโทรทัศน์ ได้แก่ ช่อง 3 ช่อง 7 ช่อง 11 ช่องเวิร์คพอยท์ทีวี ช่องสปริงส์นิวส์ ช่อง 5 ช่องไทยพีบีเอส ช่อง 9 ช่อง TNN24 ช่องนิวทีวี ช่องไบบ์ทีวี ช่องวอยซ์ทีวี ช่องเนชั่น ช่องทรูפורยู ช่อง GMM25 ช่องนาวาทีวี ช่อง 8 ช่องโมโนทีวี ช่องวัน ช่องไทยรัฐทีวี ช่องอมรินทร์ทีวี และช่องพีพีทีวี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยวิธีการจับฉลาก (Simple Random Sampling) จากประชากร ประเภทละ 5 รายชื่อ โดยประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ได้แก่ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์ผู้จัดการ และหนังสือพิมพ์ข่าวสด ประเภทสื่อโทรทัศน์ ได้แก่ ช่อง 3 ช่อง 7 ช่อง 11 เวิร์คพอยท์ทีวี และสปริงส์นิวส์ รวมทั้งสิ้น 118 คน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีการเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีคำถามแบบปลายปิดในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 จรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม จากการนำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่ม Tryout โดยการคัดเลือกสุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษา จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbrach's Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.96 จึงสรุปได้ว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง

วิธีการเก็บข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก การทำแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยเป็นการตอบแบบสอบถามแบบครั้งเดียว ผ่านทางระบบการตอบแบบสอบถามออนไลน์หรือ Google Docs โดยการส่งแบบสอบถามไป 10 สำนักข่าว ที่ละ 12 ชุด จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ละ 10-12 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 118 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถาม เมื่อครบตามจำนวนแล้ว จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การใช้แจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: SD)

2) สถิติอนุมาน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามพหุนาม (Multivariate Multiple Regression: MMR)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 66.9 อายุ 31-40 ปี จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4 มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4

ระดับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็กของสื่อออนไลน์

การปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านสิทธิมนุษยชน ด้านการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง ด้านการให้พื้นที่สาธารณะ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน และ ด้านเคารพในลิขสิทธิ์ ตามลำดับ

ระดับของปัจจัยด้านนโยบายองค์กร และปัจจัยด้านธุรกิจและสังคม ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก

ปัจจัยด้านนโยบายองค์กร ภาพรวมส่งผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การควบคุมเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอข่าว การละเมิดทางเพศเด็ก เช่น การเซ็นเซอร์รูป เนื้อหาและการบิดบังใบหน้าของเด็กที่ถูกกระทำ รองลงมาคือ นโยบายการยึดมั่นในหลักการของการกำกับดูแลกิจการและจรรยาบรรณที่ถูกต้องขององค์กรในการผลิตและนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก นโยบายการระมัดระวังถึงบทลงโทษทางกฎหมาย สื่อมวลชน ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก อาทิ กฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทัศนคติของเจ้าของหรือบรรณาธิการของสื่อออนไลน์ที่มีต่อการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก นโยบายที่มุ่งเน้นความรวดเร็วในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก เพื่อแข่งขันกับองค์กรสื่อมวลชน และนโยบายที่มุ่งเน้นความรวดเร็วในการนำเสนอข่าวการ ล่วงละเมิดทางเพศเด็ก เพื่อหาผลกำไรขององค์กร ตามลำดับ

ปัจจัยด้านธุรกิจและสังคม ภาพรวมส่งผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การแข่งขันกับองค์กรอื่นที่มีการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก เช่น การนำเสนอภาพข่าวความรุนแรง เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก เพื่อให้ผู้รับสารสนใจข่าวของตนก่อน รองลงมาคือ การเลือกประเด็นการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก ที่ส่วนใหญ่ประชาชนให้ความสนใจ เพื่อกระตุ้นยอดแชร์ยอดคนอ่านมากที่สุด สภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับ รายได้ กำไร ขาดทุน ขององค์กรสื่อมวลชนที่มีผลต่อการนำเสนอข่าวการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก เช่น การใช้ภาพความรุนแรงเกี่ยวกับเด็ก เพื่อดึงดูดโฆษณา และ การเข้ามาควบคุมเนื้อหา รูปแบบเซ็นเซอร์ การนำเสนอข่าวล่วงละเมิดทางเพศเด็กของรัฐบาล ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวละเมิดทางเพศเด็กของสื่อออนไลน์

ปัจจัยด้านนโยบายองค์กรมีผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวละเมิดทางเพศเด็กของสื่อออนไลน์ด้านการนำเสนอข้อมูล ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านความรับผิดชอบ ด้านเคารพในลิขสิทธิ์ ด้านปกป้องเด็ก ด้านการให้พื้นที่สาธารณะและการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านธุรกิจและสังคม ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการนำเสนอข่าวละเมิดทางเพศเด็กของสื่อออนไลน์ด้านการนำเสนอข้อมูล ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านความรับผิดชอบ ด้านเคารพในลิขสิทธิ์ ด้านปกป้องเด็ก ด้านการให้พื้นที่สาธารณะและการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทสรุป

จรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็กอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายความว่าผู้สื่อข่าวออนไลน์ได้ปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณอยู่ในระดับมาก อย่างเคร่งครัด ทั้งด้านปกป้องเด็กและเยาวชนจากเนื้อหาที่มีความเสี่ยง ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง ด้านการให้พื้นที่สาธารณะ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน และ ด้านเคารพในลิขสิทธิ์ สอดคล้องกับ เอกชัย แสงโสภา (2553) กล่าวว่าในการนำเสนอข่าวต้องประกอบไปด้วยความเป็นธรรม ความสมดุล และการแยกความคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริงได้ ซึ่ง ความเป็นธรรมหมายถึง การนำเสนอเนื้อหาแง่มุมต่างๆ รวมถึง การนำเสนอข้อมูลที่ไม่ปรากฏข้อความอันเป็นการตั้งฉายา ความสมดุล หมายถึง การที่ผู้สื่อข่าวสัมภาษณ์แหล่งข่าวต่างๆ อย่างทั่วถึงคนทุกกลุ่มที่เอ่ยถึงในข่าวแล้ว นอกจากนี้ยังต้องแยกข้อคิดเห็นออกจากข้อเท็จจริง หมายถึง ความตรงกันระหว่างความหมายในหัวข่าวและเนื้อหา โดยที่หัวข่าวไม่เป็นการสรุปด้วยความเห็นของนักข่าวเองมากเกินไปข้อเท็จจริงในข่าวและข้อมูลในข่าวต้องไม่ปรากฏถ้อยคำที่แสดงการคาดเดาเหตุการณ์ หรือการวิพากษ์วิจารณ์ของผู้สื่อข่าวเอง ผลการวิจัยที่พบนี้ไม่สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ การดา ร่วมพุ่ม (2557) ได้ศึกษาเรื่องสื่อมวลชนกับการรายงานข่าวสิทธิเด็ก การศึกษาพบว่าการละเมิดสิทธิเด็กส่วนใหญ่ในหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์มักมีลักษณะละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของเด็ก กล่าวคือ ทั้งสองสื่อมักเปิดเผยเอกลักษณ์ตัวตนของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงหรือตกเป็นผู้ต้องสงสัยในคดีที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ด้วยการเปิดเผยชื่อของเด็ก และ/หรือ ที่อยู่ ชื่อของพ่อแม่หรือญาติ และโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบรูปแบบการละเมิดสิทธิเด็กอื่นๆ เช่น การใช้ภาษาหรือข้อความที่เร้าอารมณ์ให้สะเทือนใจ หรือสร้างความรู้สึกราวเสียวให้แก่ผู้อ่าน/ผู้ชม หรือใช้ภาษาที่ดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือไม่เหมาะสมเมื่อกล่าวถึงเด็กหรือพฤติกรรมของเด็ก จากจำนวนตัวอย่างที่มีการละเมิดสิทธิเด็กทั้งหมด พบว่าส่วนมากอยู่ในรูปแบบของข่าว และมักอยู่ในหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์ และในช่วงไฮไลต์ข่าวของรายการข่าวทางโทรทัศน์ การละเมิดสิทธิเด็กมากที่สุดในข่าวที่เกี่ยวกับความรุนแรงและเด็กถูกระงับซึ่งรวมถึงการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การศึกษาพบว่าการละเมิดสิทธิเด็กส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม โดยหัวข้ออื่น ๆ ที่มักพบการละเมิดสิทธิเด็กอย่างแพร่หลาย ได้แก่ อุบัติเหตุ ความรุนแรงในครอบครัว เด็กที่กระทำผิด และเด็กด้อยโอกาส นอกจากนี้การศึกษานี้ยังพบว่ามุมมองที่หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์มีต่อเด็ก

ในข่าวและภาพข่าวส่วนใหญ่เป็นมุมมองกลาง กล่าวคือ เน้นการรายงานตามความเป็นจริง ยกเว้น การรายงานที่เกี่ยวกับเด็กที่กระทำผิด ความรุนแรง และเด็กถูกระงับ ซึ่งสื่อมักนำเสนอในมุมมองลบ คือ ตำนานตีเนียน เด็ก เหยียดหยาม หรือสมน้ำหน้า การศึกษาชิ้นนี้ยังชี้ให้เห็นว่าข่าวและภาพข่าวในหน้า 1 และหน้า อาชญากรรมมักมีรูปแบบการนำเสนอในมุมมองลบมากที่สุด

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายองค์กรส่งผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก ทุกด้าน ได้แก่ การนำเสนอข้อมูล สิทธิมนุษยชน ความรับผิดชอบ เคารพในสิทธิ ปกป้องเด็ก การให้พื้นที่สาธารณะและการสื่อสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่พบนี้ สอดคล้องกับ Bagdikian อ้างถึงใน อรุณฯ เลิศจรยารักษ์ และดาราวรรณ สุขุมลชาติ (2531) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจคัดเลือกข่าวของการที่นักข่าว และบรรณาธิการข่าว นั้นขึ้นอยู่กับ หลักที่ได้ยึดถือขององค์กร เป็นสำคัญ ในการคัดเลือกและนำเสนอข่าว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Shoemaker and Reese, (1996) in Shoemaker and Vos (2009) ซึ่งอธิบายว่า องค์กรสื่อมีแนวปฏิบัติที่เรียกว่า Communication Routines หมายถึงรูปแบบการทำงานซ้ำๆ ที่ทำจนเป็นปกติของตน แนวปฏิบัติดังกล่าวนี้มีผลต่อเนื้อหาข่าวที่ถูกเลือกมาเผยแพร่ องค์กรสื่อมวลชนจะสร้างแนวปฏิบัติในการทำงานเพื่อลดความเสี่ยงในการทำงานผิดพลาดเคลื่อนของแต่ละบุคคล โดยให้ทุกคนปฏิบัติในสิ่งเดียวกันต่อเนื้อหาหรือกรณีคล้ายๆ กัน การมีช่วงเวลาสำหรับประชุมข่าวในกองบรรณาธิการเป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง que แสดงให้เห็นว่าการเสนอข่าวนั้นไม่ได้มาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากแต่ได้ผ่านกระบวนการถกเถียงแสดงความคิดเห็นกันมาแล้วจากที่ประชุมโดยรวมในการปฏิบัติงานจริงของผู้สื่อข่าวเกี่ยวข้องกับแหล่งข่าวซึ่งอาจเป็นผู้บริหารรวมทั้งนักประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน ซึ่งคัดกรองเนื้อหาที่ต้องการเผยแพร่มาแล้วระดับหนึ่งเพื่อตีกรอบเนื้อหาเกี่ยวกับหน่วยงานของตนให้เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ ด้วยการส่งข่าวประชาสัมพันธ์การแถลงข่าว เป็นต้น ซึ่งสรุปได้ว่าปัจจัยด้านนโยบายองค์กรนั้นเป็นหลักสำคัญที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานนั้นดำเนินงานตามหลักจรรยาบรรณที่ถูกต้องและเหมาะสมได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1) ผู้สื่อข่าวออนไลน์มีการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็กอยู่ในระดับมาก แต่ทั้งนี้ก็ควรมีมาตรการในการติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น

2) ปัจจัยด้านนโยบายองค์กรส่งผลต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวการละเมิดทางเพศเด็ก ดังนั้นองค์กรสื่อมวลชนควรให้ความสำคัญกับการสร้างนโยบายที่ส่งเสริมให้ผู้สื่อข่าวออนไลน์ปฏิบัติตามจรรยาบรรณมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการนำเสนอข่าวที่กระทบต่อทั้งเด็กผู้ตกเป็นเหยื่อข่าวและคนในสังคม

รายการอ้างอิง

- การดา ร่วมฟูม. (2557). สื่อมวลชนกับการรายงานข่าวสิทธิเด็ก. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต. 8(1) (มกราคม- มิถุนายน 2557)
- คณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ. (2560). ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะการปฏิรูปการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย. รายงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการ สื่อสารมวลชน สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ.
- คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2552). การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับเด็ก ผ่านสื่อมวลชน. 22 มกราคม 2561. 15.00. https://www.unicef.org/thailand/tha/media_12155.html
- พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. (2554). สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. วารสารนักบริหาร มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. 31 (4), 99-103.
- สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. (2553). แนวปฏิบัติการใช้สื่อสังคมออนไลน์. 2 ธันวาคม 2560. 10.00 <http://www.presscouncil.or.th/th2/>
- สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. (2560). แนวปฏิบัติการใช้สื่อสังคมออนไลน์. 2 ธันวาคม 2560. 10.00 <http://www.presscouncil.or.th/th2/>
- อรนุช เลิศจรยารักษ์ และดาราวรรณ สุขุมาลชาติ. (2531). ทฤษฎีสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- เอกชัย แสงโสภา. (2553). การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นกลางในการนำเสนอข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทย. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Shoemaker, P. J. and Vos, T. P. (2009). Gatekeeping theory. New York: Routledge. Chicago.